

Асли Ергојан

КАМЕНА ЗГРАДА

Чињенице су јасне, нескладне, грубе... Обожавају да говоре гласно. Данас чињенице нагомилане попут циновског камења препуштам онима који се баве важним стварима. Оно што мене привлачи је само шапат међу њима. Неодређен, опсесиван... Ја трагам за прегршти прашине стварности до које се долази истраживањем чињеница пуних стења. „Онај ко говори о сенци говори истину.“ Данас ћу говорити о каменој згради, каменој згради у коју је кришом побегао текст. (Можда ћу тако с погрешног места почети песму, али нека.) Направљена је много пре него што сам се родила, има четири спрата ако не рачунамо подрум и степенице на улазу. Човек треба да пише телом, иначе речи само узвраћају другим речима. Узмеш слова „Ж“, „И“, „В“, „О“ и „Т“ и напишеш ЖИВОТ. Једина је тајна да се словима не побркају места. С дубоким уздахом пишем Живот, уздахом оних који су га се дограбили попут разбојника. Наводно је некада неко детенце овако рекло: „Ти не можеш да живот ставиш на коцку, ставиће он тебе.“ Било је то црнооко дете, мелез једног „црнца“ и једног другог, врло рано се беше упознало са каменом зградом. И дан данас се прича да се смеје и кад треба и кад не треба. Замислите кафану у улици која води до камене зграде и човека пред кафаном било да је лето или зима. (У склопу зграде замислите огромно двориште, на степеништу које га окружује жичану ограду која прелази људски стас – да се нико не може пребацити преко ње.) Седи на новинама кад успе да их нађе,

слојеви одеће и лице које подсећа на скорелу рану не одаје колико је стар. Поред њега се могу видети празне флаше, повраћа, мокраћа. Пошто се нећете усудити да га питате како се зове, можете га назвати првим словом алфабета.

А. Живот гостију те кафане је тако испразан да све речи које се дрзну да га опишу чини извештаченим, излизаним и лажним. Ту нико не говори о себи, а нема ко ни да слуша. Замислите да је преко пута кафане један бар. Ти животи су за његове редовне посетиоце приче које сањају да их једног дана једну по једну приповедају. Остављају им киселкаст укус смрти на непцима. Када се заглаве у лавиринтима свакодневице, који се увек изнова успостављају, последње наде везују за улицу. Улицу по којој шета дух слободе... Занос, неко право које су себи с времена на време признавали је привилегија у којој уживају. Далеко од апсолутног добра и апсолутног зла, на безбедној удаљености просека, они замишљају пакао људске слободе. А они у кафани познају пакао. Слобода их подсећа на двориште ограђено жицом. Када се каже „Човек“... Зар се човек ионако не рађа као човек још од првог плача? Али тешко је то носити, а и задовољити се само тиме... Што се тиче А... Он не привлачи ничију пажњу. Изваљен код прозора попут празне вреће, попут свих врата постављених пред њим која му је свет залупио. Све су улице његове, али он никуда не иде. Као да је заљубљен у нешто унутра – можда у телевизор... Прљаво стаклу показује да постоји: у мрљама, сав у мрљама. Његово постојање је дуга песма о ништавилу. Понекад, из чиста мира, живот у њему набуја, живот од кога је у њему остао само комадић нарасте и претвори се у ђаволски, пригушен смех. И да га од бола не штити маска лудила, штити га од успомене на камену кућу. Прича се да се смеје чак и када га туку, заборавио је да плаче. (Ипак је туга луксуз који не могу сви имати.) Он не покушава да схвати свет – мислим да се ја усуђујем на то у његово име. Он је у свету сунђер бачен у прљаву воду. И свет је његов. Он се и не љути. Шта је уосталом то што зовемо свет до мутна слика на стаклу! Умрљана, страшно флекава, дуга песма о ништавилу... Мало ти причај А, и не штеди речи о својој сенци. Сада ћу да обуздам смех и да те одведем до камене куће. Када скренете иза угла помислићете да сте у ћорсокаку, међутим, код степеница пут скреће. Тачно ту показаћу му подрум. Некада сам волела некога. Сигурно да сам веровала у љубав. Нико ме није учио да су међуљудски односи начин владања. У тој каменој згради њега су првог тукли. Слушала сам гласове,

слушала. Не чујете ме, зар не? Мислите да је камена зграда некакав сан. Можда је требало да причу испричам у првом лицу јединине. Опет сам у песму ушла на погрешном месту, кроз погрешну завесу.

Превела с турског
Мирјана Маринковић

(Из: *Bir Delinin Güncesi*, 2006)

СЛИКЕ ЉУДИ ОД А ДО Ш

А. Говори с таквом непоколебљивом тачношћу да његови слушаоци сваки час климају главама. Не завршава реченицу а да не заврти најмање два замршена појма. Зар нису те сјајне речи оно што раздваја коње од једнорогих животиња? Говори користећи безброј цитата, али колико је само оригиналан док их слаже! Помало је Прометеј, помало Санчо Панса.

Б. Поље које његов гениј тера да говори је спрдња. Оно у чему највише ужива у животу, каква случајност! Устреми се наоколо у нади да ће наћи нешто што ће угристи, а оно што највише мрзи је све у шта не може да зарије зубе. Ионако то и не заслужује зубе Б. Налази да је сличан кристалној чаши пуној отрова.

В. Потајно сажалева људе зато што нису паметни као он. Али шта да радимо, не постоји нешто што се зове једнакост, а и они кад би се макар мало потрудили!

Г. Оно чега се највише плаши јесте то да не буде виђен. Како би био свестан себе када не би било погледа других?

Ђ. Види живот као техничко питање, будућност као скуп пројеката.

Е. Поштује море јер је о њему читао у песмама. Живот му је попут лошег филма неумешног редитеља.

Ж. Себе види као некога коме је учињена неправда, чија је судбина неизвесна. Због тог бола свети се свему што је лепо и немоћно: наивности, радости, заносу. Уопште му не пада на памет да је и другима учињена неправда, нарочито ако им је неправду он нанео... Није свестан да је један од носећих стубова универзалне неправде.

З. Он је виртуоз, пророк, генерал, звезда. Добро да га људи не схватају, иначе би посумњао у себе.

И. Чита само добре књиге, слуша само добру музику. Али не види и не чује ништа осим „доброг“ у ономе што чита или слуша.

Ј. Понижење му је да стане у ред у банци. Свет му је свакако дужан, али зар не може да врати дуг а да га толико не ставља на муке?

К. Трчи од мајстора до мајстора, од гуруа до гуруа. Пошто га је изобожаво и довољно се награбио, прегази га и пређе код другог. (Зар није, у ствари, дошло време да оснује сопствену заједницу?)

Л. Не једе „хлеб“, само аустријски или црноморски кукурузни хлеб...

М. Одавно не чита романе, сматра да су они који их читају наивни, а они који их пишу лакомислени. Та зар има шта да се „научи“ из романа?

Н. Чита само ретке књиге, по могућности оне које нико не чита и не разуме... Не удостојава пажње своје савременике све док је толико заборављених имена, која су вековима остала по страни. Уз то, савременици су одвећ присутни, испипани, прљави, нечисти.

О. Спреман је да се баци у ватру да спасе човечанство, али и људи су толико непоуздани! Зашто се не уклапају у калупе који су за њих изливени?

П. Не може да схвати зашто људи толико плачу и кукају. И то треба да буде неко оправдање. Зар није довољно што моћни на леђима носе немоћне? Пошто је П. врло моћан, може да се „жртвује“, али само за оне који знају то да цене... У основи је мајстор за трговину.

Р. Нема више много посла са светом, познаје га, свет за њега није ништа више од онога што познаје.

С. Толико тога зна да прочита само да би потврдио своја гледишта. Градови, жене, све што се рађа прилагођава се његовим ставовима. Ако има нешто што не може да се прилагоди, то ионако не постоји.

Т. Највише у животу цени оно што му се наизглед највише супротставља: Власт. Али његова средства су тако префињена, зар не заслужује мало поштовања?

Ђ. Непроменљив, непогрешив судија. Од првог минута првог филма неког режисера, прве реченице прве књиге неког

писца он разуме, даје оцену, одређује судбину. (Чак у неким ситуацијама и пре него што је снимиио први филм или написао прву реченицу...) А шта ако се појави нешто противно његовим непогрешивим судовима? Одједном то не види.

Ц. Једина сврха његовог живота је да каже: „Зар ја то нисам рекао?“ Страшно ужива у свакој врсти изопачености, издаје, подлости, истрошености, изгубљене битке, када још једном испадне да је у праву.

Ш. Када би само схватио да је оно што је установио код других потпуно идентично и код њега!

Превела с турског
Мирјана Маринковић

(Из: *Bir Delinin Güncesi*, 2006)